

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d.
įsakymu Nr. V-208
(Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos ministro
2025 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. V-1174
redakcija)

BŪTINOSIOS MEDICINOS PAGALBOS TEIKIMO TVARKOS IR MASTO APRAŠAS

1. Būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarkos ir masto aprašas (toliau – Aprašas) nustato būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarką ir mastą.

2. Pirmoji medicinos pagalba teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 590 „Dėl Profesių, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar ligoniais nelaimingų atsitikimų ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašo patvirtinimo, taip pat įstatymų nustatytų kitų asmenų kompetencijos šiais klausimais nustatymo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. V-450 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, Pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir Asmens sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą aprašo patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-822 „Dėl gaivinimo standartų patvirtinimo“.

3. Asmens sveikatos priežiūros įstaigose (teikiančiose ambulatorines ir (ar) stacionarines paslaugas), išskyrus socialinės globos įstaigas, turinčias asmens sveikatos priežiūros veiklos licenciją, suteikiančią teisę teikti ambulatorines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas ir (arba) slaugos paslaugas, teikiama skubioji medicinos pagalba yra asmens sveikatos priežiūros paslauga, kurią teikia gydytojas ir (arba) kiti asmens sveikatos priežiūros specialistai. Skubioji medicinos pagalba teikiama nedelsiant (1 kategorija) arba neatidėliotinai (2, 3, 4 kategorijos) dėl ūmių klinikinių būklių, nurodytų Vaikų skubiosios medicinos pagalbos masto lentelės (Aprašo 1 priedas) ir Suaugusiųjų skubiosios medicinos pagalbos masto lentelės (Aprašo 2 priedas) (toliau – lentelės) 3 skiltyje.

4. Gimdyvei gimdymo metu teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos nepriskiriamos skubiajai medicinos pagalbai, tačiau asmens sveikatos priežiūros įstaiga privalo suteikti gimdyvei reikalingą medicinos pagalbą.

5. Ilgalaikio gyvybinių funkcijų palaikymo paslaugos (dirbtinės plaučių ventiliacijos, hemodializės, dirbtinės širdies, dirbtinių kepenų) bei organų ir audinių transplantacijos paslaugos nepriskiriamos skubiajai medicinos pagalbai.

6. Apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

6.1. **Sunki trauma** – trauma, atitinkanti bent vieną iš šių požymių:

6.1.1. asmuo patyrė traumą dėl didelės kinetinės energijos poveikio:

6.1.1.1. asmuo patyrė traumą kaip pėstysis, dviratininkas, motociklininkas ar važnyčiotojas autoįvykio metu;

6.1.1.2. toje pačioje autotransporto priemonėje, kurioje asmuo patyrė traumą, yra žuvusių žmonių;

6.1.1.3. vaduojant asmenį, patyrusį traumą, reikėjo gelbėtojų pagalbos;

6.1.1.4. asmuo patyrė traumą sprogo ar susišaudymo metu;

6.1.1.5. asmuo patyrė traumą kritimo ar nardymo (suaugęs asmuo – daugiau kaip iš 5 m aukščio, vaikas – iš didesnio kaip jo paties ūgis aukščio) metu;

6.1.2. po traumos matomi sužalojimai ar būklės yra potencialiai pavojingi gyvybei:

6.1.2.1. kiauřiniai kaklo, krūtinės, juosmens sužalojimai;

6.1.2.2. mažiausiai dviejų ilgųjų kaulų lūžiai;

6.1.2.3. galūnių amputacija aukščiau plaštakų ar pėdų;

6.1.2.4. daugiau kaip 18 procentų kvėpavimo takų ar kūno nudegimas;

6.1.2.5. nestabili krūtinės ląsta;

6.1.2.6. akivaizdi neurologinė simptomatika;

6.1.3. nėščioji patyrė traumą autoįvykio metu.

6.2. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžtos kituose sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

7. Būtinoji medicinos pagalba asmens sveikatos priežiūros įstaigose teikiama visiems pacientams. Būtinoji medicinos pagalba teikiama etapais: pirmiausia suteikiama pirmoji medicinos pagalba, po to – skubioji medicinos pagalba.

8. Kreipiantis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl skubiosios medicinos pagalbos gydytojo siuntimas nereikalingas.

9. Kiekviena asmens sveikatos priežiūros įstaiga pagal kompetenciją privalo užtikrinti (suteikti ir organizuoti) būtinąją medicinos pagalbą.

10. Vadovaudamasis profesine kompetencija, Aprašu ir kitais būtiniosios pagalbos teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijas nustato, pacientus skubiosios medicinos pagalbos kategorijai priskiria pacientą apžiūrėjęs gydytojas ir (arba) išplėstinės praktikos slaugytojas, ir (arba) skubiosios medicinos pagalbos slaugos specialistas, ir (arba) slaugytojas, išklauses ne trumpesnę kaip 36 valandų skubiosios medicinos pagalbos teikimo arba 36 valandų pacientų medicininio rūšiavimo skubiosios pagalbos skyriuje kursą.

11. Skubioji medicinos pagalba skirstoma į keturias kategorijas, nurodytas lentelėse. Jei į asmens sveikatos priežiūros įstaigą tuo pačiu metu atvyksta keli pacientai, kuriems reikalinga skubioji medicinos pagalba, ir pagalba visiems negali būti suteikta vienu metu, pirmiausia ji turi būti suteikta pacientams, kuriems reikalinga 1 kategorijos, po to – atitinkamai 2, 3 ir 4 kategorijos pagalba.

12. Skubioji medicinos pagalba gydytojo sprendimu teikiama tol, kol paciento būklė tampa stabili ir tos būklės nebegalima priskirti nė vienai iš keturių kategorijų, nurodytų lentelėse, arba pradedamos teikti ilgalaikio paciento gyvybinių funkcijų palaikymo paslaugos.

13. Skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos nustatomos vadovaujantis lentelių 3 skiltimi ir skubiąją medicinos pagalbą teikiančio asmens sveikatos priežiūros specialisto profesine kompetencija. Siekiama, kad skubioji medicinos pagalba būtų pradėta teikti per lentelių 2 skiltyje nurodytą laiką.

14. Lentelių 3 skiltyje nurodytos ūmios klinikinės būklės ir skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos laikomos pavojingomis organizmo būklėmis, dėl kurių užsienietis negali išvykti iš Lietuvos Respublikos ir jam reikalinga neatidėliotina būtinoji medicinos pagalba.

VAIKŲ SKUBIOSIOS MEDICINOS PAGALBOS MASTAS

Skubiosios medicinos pagalbos kategorija	Laikas, per kurį siekiama pradėti teikti pagalbą	Ūmios klinikinės būklės arba skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos
1	2	3
1 kategorija (nedelsiant)	Pacientui pagalba teikiama nedelsiant, tuo pat metu vertinama paciento būklė ir atliekami gydymo veiksmai.	1. Nepralaidūs kvėpavimo takai (visiška kvėpavimo takų obstrukcija). 2. Esamas ar gresiantis širdies ir (ar) kvėpavimo sustojimas. Pacientas po gaivinimo be akivaizdžių negrįžtamų mirties požymių. 3. Labai gausus kraujavimas. 4. Kardiopulmoninis nepakankamumas. 5. Šokas. 6. Vykstantis traukulių priepuolis. 7. Sutrikusi sąmonė, kada visiškai nereaguojama į balsą ir skausmą. 8. Ūminis cheminis akių pažeidimas.
2 kategorija (labai skubi)	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 10 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Labai stiprus / nepakeliamas (9–10 balų pagal dešimties balų skalę) skausmas. 2. Nesustabdytas gausus kraujavimas. 3. Sutrikusi sąmonė (reaguoja tik į balsą arba į skausmą arba reaguoja nenormaliai). 4. Klinikinio vertinimo metu juntama, kad oda labai karšta ir (ar) išmatuota kūno paviršiaus temperatūra vaiko iki 6 mėnesių $\geq 38.5^{\circ}\text{C}$, vaiko nuo 6 mėnesių iki 18 metų $\geq 40^{\circ}\text{C}$. 5. Klinikinio vertinimo metu juntama, kad oda šalta ir (ar) šerdinė kūno temperatūra (matuojama stemplėje arba tiesiojoje žarnoje) $< 35^{\circ}\text{C}$. 6. Labai žemas SpO_2 (< 92 procentai kvėpuojant aplinkos oru arba < 95 procentai skiriant deguonies terapiją). 7. Alergija ar įkandimas (igėlimas) su Kvinkės tipo edema ir (ar) anafilaksinės reakcijos anamneze, ir (ar) liežuvio, veido edema. 8. Ūmus dusulys (padidėjęs kvėpavimo raumenų darbas, negali kalbėti sakiniiais, stridoras, seilėtekis). 9. Inhaliacinis kvėpavimo takų pažeidimas. 10. Nuodus išskiriančio gyvūno įkandimas. 11. Ūmūs jutimų ir motorikos sutrikimai. 12. Meninginiai simptomai ar meningizmas. 13. Ūmiai atsiradęs hemoraginis bėrimas. 14. Vietinė audinių infekcija su emfizema ar kraujagyslių pažeidimu. 15. Vėmimas krauju ar tuštinimasis šviežiu arba pakitusiu krauju. 16. Cukrinis diabetas su hiperglikemija ir ketoacidoze. 17. Sunki trauma, atviri kaulų lūžimai ar išnirimai. 18. Galūnių patologija su kraujotakos sutrikimu. 19. Akies kiaurinis sužalojimas ar ūmus visiškas regėjimo netekimas. 20. Kraujavimas iš makšties nėštumo metu. 21. Apsinuodijimas (arba įtariamas apsinuodijimas) pavojingomis ar labai pavojingomis medžiagomis, vaistų perdozavimas. 22. Psichikos ar elgesio sutrikimas, kai yra didelė savęs ir (ar) aplinkinių žalojimo rizika, yra buvę savęs žalojimo atvejų.

		būdingi aktyvūs veiksmas, siekiant pakenkti sau, arba noras pabėgti, siekiant pakenkti sau. 23. Žinoma įgimta ar įgyta imunosupresinė būklė ir įtariama infekcinė liga. 24. Ūminis cheminis nudegimas. 25. Įtarus, kad pacientas užsikrėtęs ypač pavojinga infekcija, kai pacientą reikia izoliuoti. 26. Hipoglikemija (< 3 mmol/l). 27. Nenormalus pulsas ar skausmas širdies plote. 28. Kapšelio gangrena.
3 kategorija (skubi)	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 60 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Stiprus skausmas (6–8 balai). 2. Nesustabdytas nestiprus kraujavimas ar nukraujavimas su klinikiniais nukraujavimo požymiais dėl bet kokios priežasties. 3. Buvęs sąmonės netekimas ir (ar) traukuliai, įvykę per pastarąsias 24 valandas. 4. Klinikinio vertinimo metu juntama, jog vaiko nuo 6 mėnesių iki 18 metų oda labai karšta ir (ar) išmatuota kūno paviršiaus temperatūra ≥ 38.5 °C. 5. Neaiški anamnezė: sveikatos sutrikimai neatitinka anamnezės duomenų, įtariamas smurtas ar netinkamas elgesys su vaiku. 6. Žemas SpO_2 (< 95 proc. kvėpuojant aplinkos oru). 7. Staiga pablogėjęs regėjimas. 8. Alergija arba įkandimas (įgėlimas), esant išplitusiam bėrimui arba pūslėms, atsiradusiems per pastarąsias 24 valandas. 9. Apsinuodijimas, esant vidutinei savęs žalojimo rizikai (noras pakenkti sau yra deklaratyvus). 10. Psichikos ar elgesio sutrikimas, kai yra aiški psichiatrinė anamnezė ir (ar) vidutinė savęs (noras pakenkti sau yra deklaratyvus) ir (ar) aplinkinių žalojimo rizika. 11. Bet kokia trauma, esant krešėjimo sistemos įgimties ar įgyties sutrikimams. 12. Buvęs vėmimas krauju ar tuštinimasis šviežiu arba pakitusiu krauju. 13. Nesustojantis vėmimas. 14. Pasunkėjęs kvėpavimas, nepaisant įprasto astmos gydymo. 15. Hiperglikemija (≥ 14 mmol/l). 16. Nenuraminamas kūdikis. 17. Elektros trauma. 18. Kapšelio celiulitas ar trauma. 19. Nesišlapinimas ar raudonos spalvos šlapimas.
4 kategorija (standartinė)	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 120 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Vidutinis skausmas (4–5 balai). 2. Vaikai, kuriems pagal anamnezę (lėtinė liga ar buvę gyvybei grėsmingi įvykiai ar ligos) ir klinikinius požymius (pasikeitęs elgesys ar sąmonės būklė, kvėpavimo ar kraujotakos sutrikimai, sutrikęs skysčių patekimas ar diurezė, pakilusi kūno temperatūra ir bėrimas) yra potenciali sunkių komplikacijų grėsmė. 3. Vaikų karščiavimas > 38 °C, nepraeinantis vartojant karščiavimą mažinančius vaistus ilgiau kaip 24 valandas. 4. Ūmi dehidracija. 5. Nuodingų dūmų įkvėpimas. 6. Kitos traumos (nepriskirtos prie 2 ir 3 kategorijų skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijų) ir nelaimingi atsitikimai, įvykę per pastarąsias 48 valandas, esant didėjančiam tinimui, stiprėjančiam funkcijos sutrikimui. 7. Pasiutusių ar galimai pasiutusių gyvūnų įkandimai, įdrėskimai su apseilėjimu. 8. Įtariamos su nėštumo patologija susijusios komplikacijos (pilvo skausmas ar kt.). 9. Veido ir žandikaulių srities pūliavimas.

		10. Dirbtinai suformuotų stomų ar įvestų kateterių sutrikimai (kai reikia juos pakeisti ar atkimšti). 11. Komplikacijos po medicininės intervencijos (iširusi siūlė, pūlingos išskyros, didėjantis tinimas, nepakankama imobilizacija), atsiradusios iki 48 valandų po procedūros arba išrašymo iš stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. 12. Svetimkūniai (esami arba įtariami) audiniuose arba natūraliose kūno angose / kūno ertmėse, atsiradę per pastarąsias 48 valandas. 13. Naujai atsiradęs klausos netekimas. 14. Naujai atsiradęs nebūdingas elgesys. 15. Stiprus niežulys. 16. Karštas sąnarys. 17. Naujagimių gelta.
--	--	---

SUAUGUSIŲJŲ SKUBIOSIOS MEDICINOS PAGALBOS MASTAS

Skubiosios medicinos pagalbos kategorija	Laikas, per kurį turi būti pradėta teikti pagalba	Ūmios klinikinės būklės arba skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos
1	2	3
1 kategorija	Pacientui pagalba teikiama nedelsiant, tuo pat metu vertinama paciento būklė ir atliekami gydymo veiksmai.	1. Esamas ar gresiantis širdies ir (ar) kvėpavimo sustojimas. Pacientas po gaivinimo be akivaizdžių negrįžtamų mirties požymių. 2. Kvėpavimo dažnis (toliau – KD) < 10 kartų per minutę arba KD > 29 kartai per minutę su aiškiais kvėpavimo distreso požymiais. 3. Šokas / nestabili hemodinamika: sistolinis arterinis kraujo spaudimas (toliau – AKS) < 80 mmHg ir (ar) širdies susitraukimų dažnis >140 k./min. ar < 40 k./min. ir (ar) klinikiniai hipoperfuzijos požymiai ir kt. 4. Ūminis sąmonės sutrikimas pagal Glazgo komų skalę (toliau – GCS) < 9 balai. 5. Esamuojų momentu vykstantys kūno traukuliai. 6. Ūminis cheminis akių pažeidimas.
2 kategorija	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 10 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Naujai atsiradęs sąmonės sutrikimas kai GCS 9–13 balai. 2. Ūmus didelio kraujo kiekio (25 procentų cirkuliuojančio kraujo kiekio arba daugiau) netekimas. 3. Labai stiprus / nepakeliamas skausmas dėl įvairių priežasčių, kai skausmo intensyvumas vertinamas 9–10 balų pagal dešimties balų skalę su objektyviais skausmui būdingais klinikiniais požymiais. 4. Gyvybei pavojingas apsinuodijimas. 5. Anafilaksija. 6. Sunki trauma. 7. Psichikos ir elgesio sutrikimai: 7.1. agresija arba smurtas, keliantys grėsmę pačiam pacientui ir aplinkiniams; 7.2. intensyvus psichomotorinis sujaudinimas, kai reikalingas fizinis asmens laisvės suvaržymas dėl grėsmės sau ar aplinkiniams. 8. Ūmi židininė neurologinė simptomatika, atsiradusi prieš < 24 val. 9. Ūminis koronarinis sindromas įtariant miokardo infarktą, kai ST segmentas pakilęs, ar ST segmento pakilimą atitinkanti būklė. 10. Ūmus visiškas regėjimo netekimas.

3 kategorija	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 60 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Hipoksemija, kai $SpO_2 < 92$ procentų kvėpuojant aplinkos oru. 2. Tipiniai krūtinės anginos požymiai, nesant ST segmento pakilimo, užtrukę ilgiau nei 20 min. arba besikartojantys krūtinės anginos požymiai dažniau nei kas 24 val. 3. Ūmus galūnės arterinės kraujotakos sutrikimas. 4. Atviri kaulų lūžiai ar sąnarių išnirimai. 5. Hipoglikemija arba hiperglikemija, kai gresia pavojus išsivystyti hipoglikeminei komai, diabetinei ketoacidozei arba hiperosmolarinei hiperglikemijai. 6. Karščiavimas, kai yra klinikinių sepsio požymių (ne mažiau kaip du iš šių požymių: $KD > 22$ kartai per minutę, $AKS < 100\text{mmHg}$, bet kokio lygio sąmonės sutrikimas) ir (arba) imunosupresija, ir (arba) bėrimas. 7. Bendras kūno atšalimas, kai temperatūra $< 35^\circ\text{C}$. 8. Psichikos ir elgesio sutrikimai: 8.1 mėginimas nusižudyti ar tokio poelgio grėsmė; 8.2 ūmios psichozės; 8.3 sunki psichologinė trauma, sukelianti elgesio sutrikimus; 8.4 sunki depresija; 8.5 ryškus psichomotorinis sujaudinimas. 9. Stiprus skausmas, kai skausmo intensyvumas vertinamas 7–8 balais pagal dešimties balų skalę, su objektyviais skausmui būdingais klinikiniais požymiais.
4 kategorija	Pacientui skubiąją medicinos pagalbą siekiama pradėti teikti ne vėliau kaip per 120 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	1. Aktyvaus kraujavimo epizodas dėl bet kokios priežasties, kai reikalinga medicininė intervencija. 2. Ūmus per pastarąsias 24 valandas atsiradęs širdies ritmo (supraventrikulinė tachikardija, prieširdžių virpėjimas, prieširdžių plazdėjimas, plačių kompleksų tachikardija) ar laidumo (II–III laipsnio AV blokada, atrioventrikulinis ritmas) sutrikimas. 3. Šlapimo susilaikymas, anurija, dializuojamo paciento komplikacijos: arterioveninės jungties trombozė, dializinio kateterio iškritimas / trombozė / disfunkcija. 4. Pasiutusį ar galimai pasiutusį gyvūnų įkandimai, įdrėskimai, apseilėjimai. 5. Sunki abstinencijos būklė, galinti komplikuotis dėl rizikos veiksnių (anamnezėje būta psichozių, traukulių; gali komplikuotis dėl gretutinių ūmių ir lėtinių ligų; kompulsyvus psichoaktyviųjų medžiagų potraukis). 6. Kitos traumos (nenurodytos 2 ir 3 kategorijose) ir nelaimingi atsitikimai, įvykę per pastarąsias 48 valandas, esant didėjančiam tinimui, stiprėjančiam funkcijos sutrikimui. 7. Veido ir žandikaulių srities abscesas, reikalaujantis neatidėliotinos chirurginės intervencijos. 8. Dirbtinai suformuotų stomų ar įvestų kateterių sutrikimai (kai reikia juos pakeisti ar atkimšti). 9. Įtariamos su nėštumo patologija susijusios komplikacijos (hipertenzija, preeklampsija, kraujavimas iš makšties, pilvo skausmas ar kt.). 10. Komplikacijos po medicininės intervencijos (iširusi siūlė, pūlingos išskyros, didėjantis tinimas, nepakankama imobilizacija), atsiradusios iki 48 val. po procedūros arba išrašymo iš stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. 11. Svetimkūniai audiniuose arba natūraliose kūno angose / kūno ertmėse, atsiradę per pastarąsias 48 valandas. 12. Hipertenzinė krizė. 13. Ūminė neurologinė židininė simptomatika, atsiradusi prieš > 24 val. 14. Besikartojantys traukuliai, užfiksuoti per pastarąsias 12 valandų. 15. Ūminė dehidratacija su klinikiniais gyvybinių parametrų pokyčiais.

